

KUTSESTANDARD

Hooldustöötaja, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Hooldustöötaja, tase 4	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Hooldustöötaja on erialase ettevalmistusega töötaja, kes on omandanud tööks vajalikud teadmised ja oskused abivajaja hooldamiseks, juhendamiseks ning rehabilitatsiooniks vastava plaani (nt rehabilitatsiooniplaan, hooldusplaan vm) alusel. Hooldustöötaja on hoolekande- ja tervishoiuvaldkonna töötaja, ta võib töötada nii avahoolduses kui ka hoolekande- ja tervishoiuasutustes. Töö võib toimuda graafiku alusel, sh puhkepäevadel ja öösiti ning hõlmab nii individuaalset kui ka meeskonnas töötamist. Töö on emotsionaalselt pingeline ning füüsilise koormusega.

Hooldustöötaja töö eesmärk on toetada ja abistada abivajajat väärrika elu korraldamisel ja võimalikult kõrge elukvaliteedi saavutamisel. Ta hoolitseb abivajaja füüsiliste, sotsiaalsete ja psüühiliste vajaduste rahuldamise eest, juhendab ja toetab teda. 4. taseme hooldustöötaja planeerib ja viib läbi põhilisi hooldustegevusi, juhendab ning korraldab teiste tavatööd, toetab praktikante ja uusi töötajaid sisseelamisel ning uute oskuste omandamisel. 4. taseme hooldustöötaja töötab laste, eakate ja täisealiste erivajadustega inimestega, kes oma elusituatsiooni tõttu või muul põhjusel vajavad abi, hooldust, juhendamist või tuge. Ta lähtub oma töös abivajajast kui tervikust ja tema vajadustest, jõuvarudest, toimetulekuvõimest ning tööspidamistest iseseisvuse toetamisel. Hooldustöötaja järgib inimõigusi, kutse-eeetikat ja võrdse kohtlemise põhimõtteid. Ta teeb koostööd ja suhtleb abivajaja, tema lähedaste, sugulaste ja teiste võrgustiku töötajatega. Hooldustöötaja töös on oluline pidev enesetäiendamine ja elukestev õpe. Hooldustöötaja kasutab oma töös sobivaid abi-, kaitse-, hooldus- ja puhastusvahendeid, kodu- ja majapidamistehnikat ja vajadusel erinevaid infotehnoloogia- ja kommunikatsioonivahendeid.

Hooldustöötaja kutseala koosneb kahest kutsest

Hooldustöötaja, tase 4 planeerib ja viib läbi põhilisi hooldustegevusi, juhendab ning korraldab teiste tavatööd
Hooldustöötaja, tase 3 viib läbi põhilisi hooldustegevusi

A.2 Tööosad

Kohustuslikud tööosad

A.2.1. Abistamine elamistoimingutes ja hooldustegevuste läbiviimine

A.2.2. Majapidamistööde korraldamine

A.2.3. Töö lastega ja peredega

A.2.4. Töö eakatega

A.2.5. Töö täisealiste erivajadustega inimestega

A.2.6. Juhendamine

A.2.7. Esmaabi andmine

A.2.8. Meeskonnatöö korraldamine ja juhendamine

A.3 Kutsealane ettevalmistus

Üldjuhul on hooldustöötaja, tase 4 lõpetanud hooldustöötaja tasemeõppe või omandanud praktilised kutsealased oskused töö käigus ja läbinud erialased kursused.

A.4 Enamlevinud ametinimetused
Hooldustöötaja, hooldaja, koduhooldustöötaja, vanem/vastutav hooldustöötaja
A.5 Reguleerimised kutsealal tegutsemiseks
Teenust vahetult osutava hooldustöötaja nõuded on sätestatud sotsiaalhoolekande seaduse § 22 lõikes 4, kus ühe võimaliku ettevalmistusnõudena on märgitud, et isikul peab olema kutseseaduse alusel antud hooldustöötaja kutse.
A.6 Tulevikuoskused
Teave oskuste ja trendide kohta, mille tähtsus valdkonnas kasvab. Tulevikus on hooldustöötajal veelgi enam vaja laiapõhjalisi teadmisi, sh keerulisematest psüühilistest ja füüsilistest erivajadustest, tähtsustamas on teadmine enesesäästlikest hooldusvõtetest ning iseenda vaimse tervise eest hoolitsemisest. Olulisel kohal on digikirjaoskus ning oskus kasutada enda töös vajaminevaid tehnoloogilisi lahendusi.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Hooldustöötaja, tase 4 kutse koosneb üldoskustest ja kohustuslikest kompetentsist. Kutse taotlemisel on nõutav üldoskuste B.2 ja kohustuslike kompetentside B.3.1 - B.3.8 tõendamine.
Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele
Nõuded kutse taotlemisel Töömaailma taotlejale 1. Läbitud 4. taseme hooldustöötaja eriala kohustuslikele kompetentsidele vastav täienduskoolitus vähemalt 5 EKAP mahus (130 tundi) viimase kümne aasta jooksul, sisaldades 16 tundi esmaabikoolitust või 6 tundi esmaabi täiendõpet kehtiva korra kohaselt. 2. Taotlemisele vahetult eelnev vähemalt (ühe)aastane erialane töökogemus.
Kutseõppe lõpetajale 1. Täies mahus läbitud hooldustöötaja eriala 4. taseme kutseõppe õppekava
Nõuded kutse taastõendamisel 1. Varasem hooldustöötaja, tase 4 kutsekvalifikatsioon 2. Viimase kümne aasta jooksul on läbitud hooldustöötaja eriala kompetentsidele vastav täienduskoolitus vähemalt 5 EKAP (130 tundi) mahus, sisaldades 16 tundi esmaabikoolitust või 6-tundi esmaabi täiendõpet kehtiva korra kohaselt
Kutse andmise korraldus on reguleeritud hooldustöötaja kutsetele kutse andmise korras.

B.2 Hooldustöötaja, tase 4 üldoskused
Mõtlemisoskused 1. Kasutab töö planeerimisel süsteemset ja loogilist mõtlemist, et enda ja teiste käsutuses olevaid ressursse kasutada säästlikult ning keskkonda hoidvalt. 2. Käsitleb teemat või olukorda eri vaatenurkadest ja teeb ettepanekuid erinevateks lahendusteks. Kasutab, täiustab või sobitab olemasolevaid ja uudseid tööviise, tooteid ja teenuseid.
Enesejuhtimisoskused 3. Püstitab selged eesmärgid; valib vahendid ja ressursid ülesannete täitmiseks; kasutab aega tõhusalt; peab kinni tähtaegadest ja ajakavast. 4. Vastutab oma tegude, tööalastest kokkulepetest kinnipidamise ja oma järjepideva arengu eest; märkab olukordi, kus ei piisa tema teadmistest, oskustest ja pädevusest ning vajadusel kutsub abi. 5. Järgib valdkonnaga seotud õigusakte; käsitleb kliendiga seotud andmeid vastavalt andmekaitse eeskirjadele, täidab konfidentsiaalsusnõudeid. 6. Järgib töötervishoiu ja tööohutuse reegleid ning ohutustehnika nõudeid.

7. Rakendab võrdsuse ja mitmekülguse põhimõtteid; austab abivajajaid, nende elukogemust, valikuid ja eelistusi; järgib väärtusi, millel põhineb kvaliteetne hooldus: väärikus, austus, privaatsus ja konfidentsiaalsus; töötab vastavalt eetilistele põhimõtetele.
8. Kasutab hooldustoimingute sooritamisel ergonoomilisi võtteid.
- Lävimisoskused
9. Valib suhtlemisviisi vastavalt sihtgrupile; kasutab sobivaid suhtlemisvorme ja -viise, et saavutada usalduslik suhe abivajaja, tema perekonna, hooldajate ja teistega; juhendab vajadusel meeskonna liikmeid suhtlemisviiside valikul.
10. Kasutab oma töös eesti keelt tasemel B1, vene keelt osaoskuste mõistmine ja rääkimine osas tasemel A2 (vt lisa 1 Keelte oskustasemetete kirjeldused).
11. Kasutab oma töös digioskuste osaoskusi info haldamine, suhtlemine digikeskkondades, sisulooime ja turvalisus (vt lisa 2 Digioskused) ning erialast riist- ja tarkvara; juhendab vajadusel meeskonna liikmeid digivahendite kasutamisel.

B.3 Kompetentsid

B.3.1 Abistamine elamistoimingutes ja hooldustegevuste läbiviimine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad

- Koostab, uuendab ja jälgib hooldusplaani, teeb hooldustegevusi, lähtudes inimesest kui tervikust ja tema seisundist.
- Korraldab vajadusel abivajaja toimetulekut toetavaid rehabilitatsiooni-, sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid koostöös võrgustikuga, lähtudes õigusaktides sätestatud teenuste loetelust.
- Arvestab abivajaja tervislikku seisundit ja toimetulekut seoses füüsilise, psüühilise ja sotsiaalse keskkonnaga; korraldab ja võimalusel kohandab turvalise keskkonna, järgides etteantud juhiseid; abistab ja toetab abivajajat igapäeva elu korraldamisel ja tema vajaduste rahuldamisel, säästes ennast ja keskkonda.
- Märkab abivahendi kasutamise vajadust lähtuvalt toimetulekuvõime langusest, tutvustab kliendile abivahendeid ja nende saamise võimalusi, abistab vajadusel abivahendi hankimisel ja juhendab abivajajat selle kasutamisel vastavalt juhistele.
- Aktiviseerib abivajaja füüsilisi, psüühilisi ja sotsiaalseid tegevusi.
- Juhendab, abistab ja vajadusel teeb abivajaja hügieenitoiminguid, kasutades vastavaid hooldusabivahendeid, ning vajadusel korraldab iluteenuseid.
- Sooritab vastavalt juhistele erinevaid hooldustoiminguid (nt kehatemperatuuri, pulsi- ja hingamissageduse, vererõhu ja veresuhkru mõõtmine; lamatiste- ja nahahooldust, kergemaid sidumisi jms), arvestades tervisenäitajaid ja kasutades vastavaid vahendeid; dokumenteerib hooldustoimingud.
- Hangib vajadusel ravimid vastavalt arsti korraldusele, ravimiõpetuste alustele ja abivajaja seisundile; juhendab, jälgib ja abistab abivajajat ravimite manustamisel, vajadusel manustab neid vastavalt etteantud juhistele.
- Abistab vastavalt juhendamisele öde öendustoimingute sooritamisel.
- Arvestab abivajaja toitumisvajadusi ja -iseärasusi tema seisundist lähtuvalt; juhendab ja abistab söömisel ning vajadusel söötab, jälgib toidu kõlblikkust ja toiduhügieeni, arvestades tervisekaitsenõudeid. Arvestab toidu hankimisel abivajaja vajadusi ja soove ning võimalusel hinna ja kvaliteedi suhet; arvestab kultuuriliste ja religioossete erinevustega toitumistavades, selgitab abivajajale tervisliku toitumise põhimõtteid.
- Hindab abivajaja riiete otstarbekust ja mugavust lähtuvalt abivajaja tervislikust seisundist, erivajadusest, ilmastiku-, toa- ja kehatemperatuurist; abistab ja juhendab abivajajat riietumisel ja vajadusel riietab, kasutades selleks sobivaid abivahendeid.
- Juhendab ja toetab abivajajat tema seksuaalsuse väljendamisel.
- Toetab ja juhendab vajadusel lähedasi surija hooldusel või/ja hooldab surijat, osaleb surnu korrastamisel, järgides kutse-eeetikast ja kultuuritraditsioone; vajadusel korraldab vaimse ja hingelise toe.

B.3.2 Majapidamistöõde korraldamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad

- Jälgib ja vajadusel koostab puhastus- ja koristusplaanid ning juhendab meeskonnaliikmeid plaanide täitmisel.
- Planeerib ja teeb majapidamis-, puhastus- ja korrastustöid, arvestades kaasaegseid keskkonnasäästlikke koristuspõhimõtteid ja kodukeemia kasutamise nõudeid vastavalt tootja juhistele toote etiketil; motiveerib abivajajat nendes tegevustes osalema, arvestades abivajaja vajadusi ja võimalusi.
- Kasutab isikukaitsevahendeid nõuetekohaselt ja juhendab nende kasutamist, sh nakkusohtlikus keskkonnas.
- Korraldab abivajaja majapidamises vajalikke töid, pisiparandusi ja olmetehnika remonti.

B.3.3 Töö lastega ja peredega	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> Märgab laste ja pere probleeme sh erivajadusega laps, hindab laste ja pere abivajadust ning juhendab vastavalt abivajadusele pöördumisel spetsialisti poole, tuginedes õigusaktidele. Toetab lastega pere igapäeva- ja majanduslikku toimetulekut, sh vajadusel juhendab pere-eelarve koostamist ning selle järgimist. Toetab last ja peret väärtuste kujundamisel, ühiskonnas orienteerumisel ja kaasatusel. Toetab sotsiaalse võrgustiku loomist ja säilitamist laste ning pere probleemide leevendamisel ja lahendamisel. 	
B.3.4 Töö eakatega	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> Hindab vananemisega seotud füüsiliste, psüühiliste ja sotsiaalsete muutuste mõju igapäevaelus toimetulekule vastavalt tegevusvõimele ja keskkonnale. Abistab ja juhendab eakat igapäevaelus toimetulekul, toetades inimese iseseisvust ning enesekontrolli. Märgab eaka terviseprobleeme sh muutusi tervises seisundis; aitab eakal terviseprobleemidega toime tulla, lähtudes geriaatria alustest. Koostab vajadusel eaka võrgustikukaardi. Toetab suhtlemist lähedastega, sh abistab ja juhendab suhtlemiseks vajalike ja sobivate kommunikatsioonivahendite kasutamisel. 	
B.3.5 Töö täisealiste erivajadusega inimestega	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> Märgab erivajadusega seotud probleeme, leiab nende lahendamise võimalusi teenuste ja toetuste kaudu; teavitab vajaliku erialaspetsialisti lähtuvalt organisatsiooni struktuurist ning tegutseb edasi vastavalt saadud juhistele. Motiveerib ja toetab erivajadusega inimest eesmärkide saavutamisel ja otsuste vastuvõtmisel (igapäevaeluga toimetulek, töökoha ja elukoha valik, haridustee jätkamine, inimsuhete hoidmine ja tervise eest hoolitsemine jm), arvestades abivajaja vanust, puuet, toimetulekut, keskkonda ja/või rehabilitatsiooniplaani. Tutvustab abivajajale abivahendi saamise võimalusi, abistab abivahendi hankimisel ning motiveerib ja juhendab erivajadusega inimest ja tema lähedasi selle kasutamisel; märgab erivajadusega inimese elukeskkonna kohandamise vajadust, teeb vastavaid ettepanekuid; vajadusel kaasab teiste erialade spetsialiste. Juhendab meeskonnaliikmeid töös erivajadusega inimestega. 	
B.3.6 Suhtlemine ja juhendamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> Valib suhtlemisviisi vastavalt abivajajale, arvestades taustainformatsiooni; kasutab sobivaid suhtlemisvorme ja -viise, et saavutada usalduslik suhe kliendi, tema perekonna, hooldajate ja teistega. Abistab ja juhendab vajadusel suhtlusvõrgustikuga suhtlemisel sh vajalike ja sobivate kommunikatsioonivahendite kasutamisel. Märgab ja ennetab lahendamist vajavaid olukordi ja leiab lahenduse lähtuvalt abivajajast, kasutades selleks sobivaid suhtlemisviise (sh alternatiivkommunikatsiooni võimalusi). Suhtleb tulemuslikult erineva kultuuritausta ja maailmavaatega inimestega, lähtudes abivajaja profiilist. 	
B.3.7 Esmaabi andmine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> Määrab abivajaja tervisliku seisundi, hinnates tema teadvust, hingamist ja südametööd ning arvestades tema erivajadust. Annab abivajajale esmaabi haigushoogude, õnnetusjuhtumite ja traumade korral, arvestades tema tervislikku seisundit ja/või trauma ulatust, vajadusel kutsub abi; kasutab esmaabivõtteid ja -vahendeid vastavalt olukorrale. Hindab abivajaja seisundit, kutsub abi ja elustab kliinilise surma korral. 	
B.3.8 Meeskonnatöö korraldamine ja juhendamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> Planeerib ja korraldab hooldustöötajate meeskonnatööd, arvestades oma organisatsiooni eripära, abivajajate vajadusi; juhendab töögrupi tööd, juhindudes etteantud tööülesandest ja kehtestatud tööjaotusest, teeb koostööd sidusvaldkondade esindajatega. Toetab ja juhendab kolleege tööga kaasneda võivate olukordade määratlemisel ja hindamisel ning nende lahendamiseks vajalike abinõude valikul, kasutades selleks sobivaid suhtlemistehnikaid. 	

3. Delegeerib töö asjakohaselt ja õiglaselt, arvestades töötajate pädevust; motiveerib ja juhendab kolleege.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	25-09102024-2.2/12k
2. Kutsestandardi koostajad	Kristiina Ets, Eesti Sotsiaalasutuste Juhtide Nõukoda Margit Hünnonen, Eesti Õdede Liidu hooldustöötajate seltsing Merike Kravets, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool Maarika Kärp, Nõmme Sotsiaalmaja Jaanika Luus, Iru Hooldekodu Iris Meristo, Kristiine Tegevuskeskus Janika Pael, Tartu Tervishoiu Kõrgkool Sirli Reinhaus, Tartu Eluringikeskus OÜ Sander Sassi, Estkeer OÜ
3. Kutsestandardi kinnitaja	Sotsiaalhoolekande Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	30
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	09.10.2024
6. Kutsestandard kehtib kuni	08.10.2029
7. Kutsestandardi versiooni number	12
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	5321 Tervishoiuasutuste hooldustöötajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Care Worker, EstQF Level 4
C.3 Lisad	
Lisa 1	Keelte oskustasemete kirjeldused
Lisa 2	Digipädevuste enesehindamiskaala